

Til alle kirkelige fellesråd og andre berørte

Dato: 17.02.2022

Vår ref: 22/00078-2

Deres ref:

Bruk av levende og avspilt musikk i gravferder

Med jevne mellomrom debatteres bruk av avspilt musikk i gravferder i Den norske kirke. Problemstillingen gjelder da om musikken må framføres levende under seremonien eller om det kan avspilles en innspilt versjon. Vurderingen av om selve musikkverket, uavhengig av form, skal kunne brukes i en kirkelig gravferd, er beskrevet i de alminnelige bestemmelser for gravferd og tematiseres ikke her.

Kirkerådet har merket seg at det er gode argumenter både for og imot å avgrense mot bruk av avspilt musikk. Spørsmålet om levende eller avspilt musikk i gravferder er knyttet til kirkens kulturformidling og teologiske forståelse av tid og nåtid, og er et sentralt verdispørsmål. Levende musikk påvirkes av blant annet sted, rom, instrument og forsamlingen. Dette forsterker og beriker liturgien både når den knyttes sammen med salmesang og når den bidrar estetisk i samspill med liturgien. Det som spilles levende, fremmer det umiddelbare og nåtidige, og er underlagt liturgiens rammer. Musikk som er innspilt i en annen kontekst har i mindre grad estetisk eller tidsmessig tilknytning til den liturgiske handlingen. På bakgrunn av dette skal man i gravferder i Den norske kirke alltid legge til rette for at musikk framføres som en del av liturgien, av musiker(e) som er til stede under seremonien.

Samtidig har lyttemønstre og bruk av avspilt musikk gradvis endret seg i form, karakter og hyppighet de siste femti årene. I stigende grad er den enkeltes musikkopplevelser knyttet til innspilt og avspilt musikk, og mange har opplevelser og minner knyttet til et bestemt musikkopptak. Dette kan få innvirkning på kirkelig gravferd når seremonien forventes å være preget av fortellingen om og minnene knyttet til avdødes liv. En fremføring i kirkerommet vil oppleves annerledes dersom man sammenligner det med en avspilt studioproduert versjon. Saken har også et økonomisk aspekt. Ikke alle som ønsker gravferd i Den norske kirke har økonomi til å honorere musikere for å framføre et ønsket musikkstykke. Når det gjelder teologien, utfordrer ikke avspilt musikk i seg selv kirkens teologi om gravferden eller kirkens forkynnelse i den. Dette er argumenter for å tillate begrenset bruk av avspilt musikk, spesielt knyttet til minnedelen.

I dag er muligheter for bruk av avspilt musikk ikke spesifisert i liturgien eller i alminnelige bestemmelser for gravferd. Punkt 4 i de nevnte alminnelige bestemmelsene sier:

Salmer og sanger skal godkjennes på forhånd av den som skal forrette. Det samme gjelder æresbevisninger og andre tiltak som ønskes i tillegg til gravferdsordningen. Alt musikkstoff som skal brukes, skal på forhånd godkjennes av kantor/organist. For

å gjøre det mulig å finne frem til sang og musikk og andre innslag som er best mulig egnet, bør kontakten med de pårørende opprettes så snart som mulig.

Rubrikken under punkt 6 i liturgien sier:

Her kan følge korte hilsninger, pålegging av blomster og/eller krans og eventuelt andre minnehandlinger, som opplesning, musikk, lystenning o.a.

Dette overlater spørsmålet om bruk av avspilt musikk til kirkemusiker i dialog med pårørende og begravellesbyrå. I denne sammenheng kan kirkemusikeren bli stående alene i en utfordrende situasjon. Som regel blir det funnet tilfredsstillende løsninger, men av og til skaper spørsmålet konflikt. Noen steder kan det være behov for å innarbeide nye rutiner knyttet til kontakten når seremonien skal planlegges. Samtidig kan det selv med tidlig kontakt etter dødsfallet oppleves som for liten tid fram til seremonien. Ved uenighet mellom pårørende og kirkemusiker om bruk av avspilt musikk kan dette være krevende å håndtere.

En del prostier har selv håndtert dette ved lokale avtaler om at avspilt musikk kan brukes i forbindelse med minneordene i seremonien, men fra forskjellig hold er det etterlyst klarere føringer omkring denne problemstillingen.

Kirkerådet vurderer det slik at en lik nasjonal praksis knyttet til avspilt musikk i gravferder vil skape bedre forutsigbarhet for kirkelig ansatte, begravellesbyråer og pårørende. Kirkerådet vil derfor med dette tydeliggjøre at i tilfeller hvor det er et klart ønske fra de pårørende, er det anledning til å bruke avspilt musikk under punkt 6 Minneord i liturgien. Dette er en presisering av uttrykket «andre minnehandlinger» i rubrikken. Anledningen til å bruke avspilt musikk under punkt 6 Minneord gjelder i alle gravferder i Den norske kirke.

Avspilt musikk bør kun unntaksvis og i helt spesielle tilfeller brukes andre steder i liturgien. All avspilt musikk som eventuelt brukes, skal i tråd med punkt 4 i alminnelige bestemmelser for gravferd godkjennes på forhånd av den som skal forrette og av kantor/organist.

Ved bruk av avspilt musikk kreves det musikkanlegg og styring av dette som yter rettferdighet til gjengivelsen i det aktuelle kirkerommet eller seremonirommet. Det er viktig at pårørende, som kan ha liten kjennskap til rommets akustikk, ikke etterlates med dette ansvaret. Begravellesbyrå og kirkelig fellestråd bør derfor ha dialog om hvilket musikkanlegg som skal brukes ved eventuell bruk av avspilt musikk.

Alle rettigheter knyttet til det avspilte verket må ivaretas etter gjeldende regler. Dette gjelder også ved strømming eller annen digital deling av gravferdsseremonien.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
direktør

Jan Christian Kielland
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.